

Popis předmětu

Zkratka předmětu:	KFI/MVD	Strana:	1 / 4
Název předmětu:	Metodologie vědy		
Akademický rok:	2023/2024	Tisknuto:	30.05.2024 06:35

Pracoviště / Zkratka	KFI / MVD			Akademický rok	2023/2024
Název	Metodologie vědy			Způsob zakončení	Zkouška
Akreditováno/Kredity	Ano, 10 Kred.			Forma zakončení	Ústní
Rozsah hodin	Přednáška 2 [HOD/TYD]			Zápočet před zkouškou	NE
Obs/max	Statut A	Statut B	Statut C	Počítán do průměru	NE
Letní semestr	0 / -	0 / -	0 / -	Min. (B+C) studentů	1
Zimní semestr	0 / -	0 / -	0 / -	Opakovaný zápis	NE
Rozvrh	Ano			Vyučovaný semestr	Zimní, Letní
Vyučovací jazyk	Čeština, Angličtina			Počet dnů praxe	0
Volně zapisovatelný předmět	Ne				
Hodnotící stupnice	S\N				
Počet hodin kontaktní	Ano v případě předchozího hodnocení 4 nebo nic.				
Automat. uzn. záp. před zk.					
Periodicita	K				
Nahrazovaný předmět	KFI/FMVD				
Vyloučené předměty	Nejsou definovány				
Podmiňující předměty	Nejsou definovány				
Předměty informativně doporučené	Nejsou definovány				
Předměty, které předmět podmiňuje	Nejsou definovány				

Cíle předmětu (anotace):

Cílem předmětu je uvést studenty do problematiky metodologie vědy. Studenti na jedné straně získají celkový přehled vývoje a současného stavu výzkumu v oblasti metodologie vědy, na straně druhé si prohloubí znalosti vybraných témat z metodologie vědy, které bezprostředně souvisejí s tématem jejich disertační práce. Nedílnou součástí výkladu je tematizace významu vědy, techniky a technologie v současné společnosti a tematizace vztahu filozofie, teorie poznání a metodologie vědy.

Požadavky na studenta

Problémové okruhy ke zkoušce stanovuje garant předmětu při zahájení výuky. Zkouška se koná před komisí. Předmět je určen pro studenty doktorského studijního programu Filozofie a dějiny vědy a techniky. Předmět je nabízen též v anglickém jazyce.

Obsah

Vývoj metodologické problematiky, novopozitivismus a empirická verifikace, K. R. Popper a hypoteticko-deduktivní metoda, historická koncepce T. S. Kuhna, metodologie vědeckých výzkumných programů I. Lakatose, metodologický anarchismus P. K. Feyerabenda, sociologický obrat ve filozofii vědy, kognitivismus a interdisciplinární přístup k vědeckému poznání, vědecký realismus a instrumentalismus, vývoj vědecké racionality, pojem pravdy v současné vědě, sociální hodnocení vědeckých a technických artefaktů.

Studijní opory

Studenti mají k dispozici oporu ve formě skupiny/týmu v rámci systému Microsoft Teams.

Garanti a vyučující

- **Garanti:** Doc. PhDr. Vladimír Havlík, CSc.
- **Přednášející:** Doc. PhDr. Břetislav Fajkus, CSc. (100%)
- **Vede seminář:** Doc. PhDr. Nikolaj Demjančuk, CSc. (100%)

Literatura

- **Základní:** FEYERABEND, P. *Against Method*. New York: Verso Books, 2010. ISBN 1844674428.
- **Základní:** Fajkus, B. *Filosofie a metodologie vědy: vývoj, současnost a perspektivy*. Praha: Academia, 2005. ISBN 80-200-1304-0.
- **Základní:** Tarski, Alfred. *Introduction to logic and to the methodology of deductive sciences*. New York : Dover Publications, 1995. ISBN 0-486-28462-X.
- **Základní:** POPPER, K. R. *Logika vědeckého bádání*. Praha: OIKOYMENH, 1997. ISBN 80-86005-45-3.
- **Základní:** Feyerabend, Paul. *Rozprava proti metodě*. Vyd. 1. Praha : Aurora, 2001. ISBN 80-7299-047-0.
- **Základní:** Hubík, Stanislav. *Sociologie vědění : základní koncepce a paradigmata*. 1. vyd. Praha : Sociologické nakladatelství, 1999. ISBN 80-85850-58-3.
- **Základní:** Kuhn, Thomas S. *Struktura vědeckých revolucí*. Praha : Oikoymenh, 1997. ISBN 80-86005-54-2.
- **Základní:** POPPER, K. R. *The Logic of Scientific Discovery*. Abingdon-on-Thames: Routledge, 2002. ISBN 0-41527843-0.
- **Základní:** KUHN, T. S. *The Structure of Scientific Revolutions*. Chicago: University of Chicago Press. ISBN 978-0-226-45811-3.
- **Základní:** Krämer, H. *Zur Rekonstruktion der philosophischen Hermeneutik*. In: *Journal for General Philosophy of Science*.
- **Doporučená:** Wolf, Josef. *Člověk a jeho svět : úvod do studia antropologických věd : základní antropologické otázky : kulturní a sociální antropologie*. 2. vyd. Praha : Karolinum, 1999. ISBN 80-7184-871-9.
- **Doporučená:** Foucault, Michel. *Diskurs, Autor, Genealogie : tři studie*. Praha : Svoboda, 1994. ISBN 80-205-0406-0.
- **Doporučená:** Demjančuk, Nikolaj. *Filosofie a vědecké myšlení : proměna obrazu vědy v analytické tradici*. 1. vyd. Dobrá Voda : Aleš Čeněk, 2002. ISBN 80-86473-19-8.
- **Doporučená:** Fajkus, Břetislav. *Filosofie vědy na zlomu století*. Milénium vědy a filosofie Praha : Filosofie, 2002 . 2002.
- **Doporučená:** Popper, K. R. *Logika vědeckého objevu*. Praha, 2001.
- **Doporučená:** Rouse, J. *New Philosophies of Science in North America - Twenty Years Later*. In: *Journal for General Philosophy of Science*.
- **Doporučená:** Kováč, L. *Potreba syntézy přírodních a kulturních vied*. In: *Vesmír 78*.
- **Doporučená:** Meadows, Donella H.; Meadows, Dennis L.; Randers, Jörgen. *Překročení mezí : konfrontace globálního kolapsu s představou trvale udržitelné budoucnosti*. 1. vyd. Praha : Argo, 1995. ISBN 80-85794-83-7.
- **Doporučená:** HUBÍK, S. *Sociologie vědění: základní koncepce a paradigmata*. Praha: Sociologické nakladatelství, 1999. ISBN 80-85850-58-3.
- **Doporučená:** Fajkus, Břetislav. *Současná filosofie a metodologie vědy*. 1. vyd. Praha : Filosofie, 1997. ISBN 80-7007-095-1.

Časová náročnost

Všechny formy studia

Aktivita	Časová náročnost aktivity [h]
Příprava na zkoušku [10-60]	234
Kontaktní výuka	26
Celkem:	260

Hodnoticí metody

Odborné znalosti - odborné znalosti dosažené studiem předmětu jsou ověřovány hodnoticími metodami:

Ústní zkouška,

Odborné dovednosti - odborné dovednosti dosažené studiem předmětu jsou ověřovány hodnoticími metodami:

Ústní zkouška,

Obecné způsobilosti - obecné způsobilosti dosažené studiem předmětu jsou ověřovány hodnoticími metodami:

Ústní zkouška,

Předpoklady

Odborné znalosti - pro úspěšné zvládnutí předmětu se předpokládá, že je student před zahájením výuky schopen:

popsat klíčové postavy a témata metodologie vědy

vysvětlit konkrétní termíny spojené s jednotlivými tématy metodologie vědy

popsat problémy, které byly v oblasti metodologie vědy řešeny

Odborné dovednosti - pro úspěšné zvládnutí předmětu se předpokládá, že student před zahájením výuky dokáže:

používat s porozuměním pojmový aparát metodologie vědy

reprodukovat argumentaci obsaženou v zadaném textu z oblasti metodologie vědy

využívat moderní technologie, zejména informační databáze

Vyučovací metody

Odborné znalosti - pro dosažení odborných znalostí jsou užívány vyučovací metody:

Analyticko-kritická práce s textem,

Individuální konzultace,

Samostudium,

Odborné dovednosti - pro dosažení odborných dovedností jsou užívány vyučovací metody:

Individuální konzultace,

Samostatná práce studentů,

Obecné způsobilosti - pro dosažení obecných způsobilostí jsou užívány vyučovací metody:

Samostudium,

Samostatná práce studentů,

Analyticko-kritická práce s textem,

Výsledky učení

Odborné znalosti - po absolvování předmětu prokazuje student znalosti:

systematicky vymezit a popsat témata a vývoj metodologie vědy

komplexně vysvětlit a zhodnotit význam a výsledky metodologie vědy

prokazovat porozumění soudobému stavu výzkumu oboru na mezinárodní úrovni

Odborné dovednosti - po absolvování předmětu prokazuje student dovednosti:

samostatně navrhovat směr dílčího výzkumu v oblasti metodologie vědy

koncipovat nové odborné přístupy v opoře o znalost mezinárodního výzkumu v oblasti metodologie vědy

inovativně reflektovat texty autorů metodologie vědy

rozpoznat a formulovat předpoklady i důsledky jednotlivých koncepcí v oblasti metodologie vědy

Obecné způsobilosti - po absolvování předmětu je student schopen:

mgr. studium: používají své odborné znalosti, odborné dovednosti a obecné způsobilosti alespoň v jednom cizím jazyce,

mgr. studium: plánují, podporují a řídí s využitím teoretických poznatků oboru získávání dalších odborných znalostí, dovedností a způsobilostí ostatních členů týmu,

Předmět je zařazen do studijních programů:

Studijní program	Typ stud.	Forma stud.	Obor	Etapa	V.st.pl.	Rok	Blok	Statut	D.roč.	D.sem.
Filozofie a dějiny vědy a techniky	Doktorský	Prezenční	Filozofie a dějiny vědy a techniky	1	19-1,2,3,4	2023	Doporučený kurz	B	2	
Filozofie a dějiny vědy a techniky	Doktorský	Kombinovaná	Filozofie a dějiny vědy a techniky	1	19-1,2,3,4	2023	Doporučený kurz	B	2	
Filozofie a dějiny vědy a techniky	Doktorský	Kombinovaná	Filozofie a dějiny vědy a techniky	1	19-1,2,3,4	2023	Doporučený kurz	B	3	
Filozofie a dějiny vědy a techniky	Doktorský	Kombinovaná	Filozofie a dějiny vědy a techniky	1	19-1,2,3,4	2023	Doporučený kurz	B	1	
Filozofie a dějiny vědy a techniky	Doktorský	Prezenční	Filozofie a dějiny vědy a techniky	1	19-1,2,3,4	2023	Doporučený kurz	B	1	
Filozofie a dějiny vědy a techniky	Doktorský	Prezenční	Filozofie a dějiny vědy a techniky	1	19-1,2,3,4	2023	Doporučený kurz	B	3	
History and Philosophy of Science and Technology	Doktorský	Prezenční	History and Philosophy of Science and Technology	1	19-1,2,3	2023	Doporučený kurz	B	3	
History and Philosophy of Science and Technology	Doktorský	Kombinovaná	History and Philosophy of Science and Technology	1	19-1,2,3	2023	Doporučený kurz	B	3	
History and Philosophy of Science and Technology	Doktorský	Kombinovaná	History and Philosophy of Science and Technology	1	19-1,2,3	2023	Doporučený kurz	B	1	
History and Philosophy of Science and Technology	Doktorský	Prezenční	History and Philosophy of Science and Technology	1	19-1,2,3	2023	Doporučený kurz	B	1	
History and Philosophy of Science and Technology	Doktorský	Kombinovaná	History and Philosophy of Science and Technology	1	19-1,2,3	2023	Doporučený kurz	B	2	
History and Philosophy of Science and Technology	Doktorský	Prezenční	History and Philosophy of Science and Technology	1	19-1,2,3	2023	Doporučený kurz	B	2	